

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců Ing. Mgr. Martina Jakuba Bruse a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **Bc. M. H.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu, v řízení o vyloučení soudkyně Městského soudu v Praze Mgr. Gabriely Bašné z projednávání a rozhodnutí věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 5 A 100/2020 a o námitce podjatosti vznesené žalobcem,

t a k t o :

Soudkyně Městského soudu v Praze Mgr. Gabriela Bašná **není vyloučena** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 5 A 100/2020.

Odůvodnění:

[1] Žalobce podal dne 12. 6. 2020 ke Krajskému soudu v Praze žalobu na ochranu před nezákonným zásahem Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Středočeského kraje. Podáním ze dne 12. 8. 2020 upravil označení žalovaného na Ministerstvo vnitra. Jednalo se o zásah policejní hlídky spočívající ve výzvě žalobci, aby ukončil volání na tísňovou linku a opustil místo, kde se nacházel; v jeho následném zajištění, spoutání, provedení dvou osobních prohlídek, umístění do policejní cely a odebrání mobilního telefonu.

[2] Krajský soud v Praze usnesením ze dne 25. 8. 2020, č. j. 51 A 68/2020-29, věc postoupil Městskému soudu v Praze. Ten rozsudkem ze dne 26. 9. 2022, č. j. 5 A 100/2020-78, žalobu zamítl. Bezprostředně po vyhlášení rozsudku uplatnil žalobce námitku podjatosti soudkyně Mgr. Gabriely Bašné, JUDr. Evy Pechové a Mgr. Andrey Veselé. Proti uvedenému rozsudku pak žalobce podal kasační stížnost. Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 23. 10. 2023, č. j. 10 As 326/2022-88, zmíněný rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[3] Soudkyně Mgr. Gabriela Bašná, která je předsedkyní senátu a soudkyní zpravodajkou v dané věci, dne 1. 3. 2024 místopředsedovi městského soudu oznámila skutečnosti, jež by podle jejího názoru mohly představovat důvod pro její vyloučení z projednávání a rozhodnutí této věci. Konkrétně uvedla, že po vyhlášení rozsudku ze dne 26. 9. 2022 ji žalobce veřejně verbálně silně agresivně zastrásoval, napadal a zostuzoval, opakovaně

rozesílal urážlivé a hanlivé e-maily vztahující se k její osobě, adresované nejen jí, ale i dalším soudcům a funkcionářům městského soudu, podával proti ní opakované stížnosti, kárné podněty a trestní oznámení, a proto subjektivně cítí pochybnosti nadále rozhodovat ve věci zcela nestranně. Vztah mezi ní a žalobcem označila za natolik narušený, že je v zájmu jich obou, aby ve věci rozhodoval jiný soudce. Dodala, že došlo ke změně ve složení senátu a JUDr. Eva Pechová a Mgr. Andrea Veselá se již na rozhodování dané věci podílet nebudou.

[4] Místopředseda městského soudu důvody pro vyloučení soudkyně neshledal, a proto věc podle § 8 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, (dále jen „s. ř. s.“) předložil k rozhodnutí Nejvyššímu správnímu soudu. Připomněl, že odnětí věci příslušnému soudci je výjimečným postupem, který je možný jen z opravdu závažných důvodů; nelze vycházet ze subjektivního přesvědčení účastníků či soudce. K žalobcem uplatněné námitce podjatosti místopředseda městského soudu uvedl, že důvody podjatosti žalobce spatřoval v samotné rozhodovací činnosti, neboť se vymezoval proti obsahu ústního odůvodnění rozsudku. Dodal, že po vrácení věci městskému soudu k dalšímu řízení se předsedkyně senátu dne 15. 2. 2024 žalobce dotázala, zda souhlasí s rozhodnutím bez nařízení jednání, a on na tuto výzvu reagoval, aniž by poukazoval na její podjatost či vznášel jakoukoli námitku. Podle místopředsedy městského soudu soudkyně nemá žádný relevantní vztah k žalovanému či k věci samé. Zdůraznil, že soudkyně nečinila žádné kroky, na jejichž základě by mohly vzniknout pochybnosti stran její schopnosti rozhodnout ve věci nestranně a nezávisle. Místopředseda městského soudu podotkl, že mu není známo, že by soudkyně učinila jakákoli mimoprocesní podání ve vztahu k žalobci, nic takového ani netvrdila. Konstatoval, že hrubé a šikanózní chování žalobce nemůže být samo o sobě důvodem pro odnětí věci zákonnému soudci. Verbálními výpady proti soudkyni žalobce po vyhlášení rozsudku nežádoucím způsobem komunikoval svou nespokojenost s rozhodnutím soudu a předchozím procesním postupem. Místopředseda městského soudu uzavřel, že z tvrzení soudkyně nemohou vzniknout legitimní pochybnosti o její schopnosti dostát požadavkům na nezávislé a nestranné rozhodování, které jsou na ni kladeny.

[5] Žalobce v návaznosti na informaci o probíhajícím řízení o vyloučení soudkyně sdělil, že očekával, že zákonnými soudci v dané věci budou ti, kteří rozhodovali o jeho kasační stížnosti rozsudkem č. j. 10 As 326/2022-88. Konstatoval, že soudkyně Mgr. Bašná podvádí trikem s důkazy a podvádění nelze považovat za řádnou rozhodovací činnost. Dále upozornil na údajně chybnou interpretaci zvukové nahrávky ze strany soudkyně a její ochránářský vztah k žalovanému. Nesouhlasil se stanoviskem místopředsedy městského soudu, které označil za neúplné, nevěrohodné, nepřesvědčivé a subjektivní. Uzavřel, že rozhodnutí o nevyločení soudkyně Mgr. Bašné za situace, kdy se sama považuje za poškozenou a týranou žalobcem, by vzbuzovalo pochybnosti o její nestrannosti.

[6] Nejvyšší správní soud úvodem poznamenává, že řízení o vyloučení soudce podle § 8 odst. 3 s. ř. s. je samostatným řízením a každá taková věc je přidělována samostatně postupem podle rozvrhu práce Nejvyššího správního soudu, dostupného na www.nssoud.cz. Pro složení senátu v tomto řízení o vyloučení soudkyně Mgr. Bašné proto není podstatné, v jakém složení rozhodoval Nejvyšší správní soud o žalobcově kasační stížnosti proti rozsudku, na jehož vydání se tato soudkyně podílela.

pokračování

[7] Podle § 8 odst. 1 věty první a třetí s. ř. s. platí, že soudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

[8] Z § 8 odst. 3 s. ř. s. vyplývá, že soudce, který zjistí důvod své podjatosti, oznámí takovou skutečnost předsedovi soudu a v řízení zatím může provést jen takové úkony, které nesnesou odkladu. Předseda soudu na jeho místo určí podle rozvrhu práce jiného soudce nebo jiný senát. Má-li předseda soudu za to, že není dán důvod podjatosti soudce, nebo týká-li se věc předsedy soudu, rozhodne o vyloučení Nejvyšší správní soud usnesením, a jde-li o soudce, Nejvyššího správního soudu, jiný jeho senát.

[9] Nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, která vyjadřuje vnitřní psychický vztah soudce k projednávané věci. Při posuzování důvodů pro vyloučení soudce je však třeba nestrannost soudce vnímat i z hlediska objektivního, tedy zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti, které vyvolávají oprávněné pochybnosti o nezaujatosti soudce v konkrétním případě. Je nutno mít též na paměti, že postup, kterým je věc odnímána jinak zákonnému soudci, je postupem výjimečným, k němuž mohou vést jen výjimečné okolnosti.

[10] Jak uvedl Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 13. 3. 2014, č. j. Nao 86/2014-15, „soudce je právní profesionál, jehož ústavní jakožto i mravní povinností je dbát o nezávislé a nestranné rozhodování. S výkonem funkce soudce je proto nerozlučně spjat požadavek na to, aby se soudce byl schopen oprostit od nepatřičných vnějších vlivů na jeho rozhodovací činnost. Méně intenzivní vlivy na svou rozhodovací činnost tak musí být soudce být schopen odfiltrovat s ohledem na nároky své profese. Pokud tedy intenzita rušivých vlivů nedosáhne určité kritické úrovně, nemohou vzniknout legitimní pochybnosti o tom, že soudce není schopen dostát požadavkům na nezávislé a nestranné rozhodnutí, které jsou na něj kladeny a kterých si musí být vědom“.

[11] V usnesení ze dne 14. 7. 2009, č. j. Nao 36/2009-49, Nejvyšší správní soud vyslovil, že „soudce ve výkonu své veřejné funkce musí být připraven na konfrontaci s byť i nedůvodnou a nepodloženou kritikou a na nikoliv přátelské jednání účastníků, aniž by jej tyto skutečnosti automaticky vyloučily z projednání a rozhodování věci. Lze připustit vznik situací, kdy budou ony ‚objektivní‘ důvody podjatosti natolik silné, že odůvodní vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci, byť se on sám podjatý nebude cítit. Taková situace však může nastat zcela výjimečně. Obecně by se mělo vyloučení soudce z projednání a rozhodování věci pojit i s důvody subjektivními, tedy s poměrem soudce k věci, účastníkům či jejich zástupcům, který mu znemožňuje objektivně a nestranně rozhodnout. Opačný přístup by mohl velmi snadno vyústit v možnost účastníků ovlivňovat složení ve věci rozhodujícího senátu např. podáváním byť i zcela zjevně a zřejmě nedůvodných trestních oznámení, která by pak automaticky vedla k vyloučení soudce“ (srov. též usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2014, č. j. Nao 465/2014-23, nebo ze dne 25. 9. 2020, č. j. Nao 128/2020-42).

[12] Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2020, č. j. Nao 100/2020-14, „při rozhodování o vyloučení soudce nejde pouze o hodnocení jeho subjektivního pocitu, zda se cítí

být podjatý či nikoli, nebo o hodnocení osobního vztahu soudce k účastníkům řízení či jejich zástupcům, ale v konečném důsledku zejména o objektivní úvahu, zda lze s ohledem na veškeré okolnosti případu mít za to, že by soudce podjatý být mohl, přičemž tato úvaha musí vycházet z hmotněprávního rozboru skutečností, které k pochybnostem o nestrannosti soudce vedly“.

[13] V nyní řešené věci spatřuje soudkyně důvod pro své vyloučení v tom, jak se vůči ní po vyhlášení rozsudku ze dne 26. 9. 2022 začal chovat žalobce, jehož žaloba byla zamítnuta. Nejvyšší správní soud souhlasí s tím, že žalobcovo jednání bylo nevhodné a vymykalo se základním pravidlům slušného chování. Vulgární a verbálně agresivní chování žalobce je jednoznačně nepřijatelné. Účastník řízení mající slušné vychování by se omezil na to, že by svůj věcný nesouhlas s postupem městského soudu a s jeho závěry vtělil do kasační stížnosti a nechal své argumenty posoudit Nejvyšším správním soudem. Žalobce kromě podání kasační stížnosti zvolil k vyjádření svého nesouhlasu hanlivé a dehonestující výrazy na adresu rozhodujících soudců městského soudu, zejména Mgr. Bašné. Soudce jako právní profesionál však musí být schopen snést i vyšší míru nespokojenosti účastníka řízení s jeho výsledkem. Byť Nejvyšší správní soud chápe, že žalobce vytvořil situace, které byly pro dotčenou soudkyni nepříjemné, jeho jednání nedosáhlo takové intenzity, že by jí znemožňovalo objektivně a nestranně rozhodnout. Na případná urážlivá podání či přednesy může soud reagovat uložením pořádkové pokuty podle § 44 s. ř. s., obavy z možné konfrontace při ústním jednání lze řešit požadavkem na asistenci justiční stráže apod.

[14] Současně platí, že účastník řízení by pouhým tlakem na soudce prostřednictvím urážek, stížností, kárných podnětů či trestních oznámení neměl dosáhnout změny ve složení senátu. Nejvyšší správní soud zdůrazňuje obecnou zásadu, že příslušnost zákonného soudce je zpravidla dána předem, aniž by mohla být jakkoli ovlivněna. Proto postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako výjimečný (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 2. 2021, č. j. Nao 173/2020-119, publ. pod č. 4235/2021 Sb. NSS, bod 40). Takové výjimečné okolnosti, které by vedly k odnětí věci příslušné soudkyni, však v nyní řešené věci zjištěny nebyly.

[15] Žalobcovy výhrady proti soudkyni Mgr. Bašné jsou zjevně jen reakcí na vyhlášený rozsudek městského soudu a jemu předcházející postup v dané věci. Jedná se proto o okolnosti, které spočívají v postupu soudkyně (resp. celého senátu) v řízení o projednávané věci a které podle § 8 odst. 1 věty třetí s. ř. s. nejsou důvodem pro vyloučení soudkyně z rozhodování věci. Správnost postupu totiž může být předmětem přezkumu v řízení o kasační stížnosti, čehož žalobce ostatně využil. V dalším řízení bude městský soud vázán právním názorem, který Nejvyšší správní soud vyslovil v rozsudku ze dne 23. 10. 2023, č. j. 10 As 326/2022-88, (tedy řádně provést dokazování při jednání) a proti výslednému rozhodnutí se žalobce – v případě neúspěchu – opět bude moci bránit kasační stížností.

[16] Pokud jde o údajný ochranářský vztah soudkyně k žalovanému, Nejvyšší správní soud konstatuje, že nic takového z obsahu soudního spisu nevyplývá, a ani sama soudkyně neuvedla, že by měla k žalovanému nebo k věci jakýkoli vztah, který by mohl být relevantní z pohledu § 8 odst. 1 věty první s. ř. s. Skutečnost, že soudkyně byla předsedkyní senátu, který rozhodl ve prospěch žalovaného, a nikoli ve prospěch žalobce, žádný ochranářský vztah soudkyně k žalovanému nedokládá.

pokračování

[17] Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené dospěl v posuzované věci k závěru, že námitka podjatosti není důvodná a nejsou naplněny podmínky pro to, aby byla soudkyně Mgr. Gabriela Bašná z projednávání a rozhodnutí shora uvedené věci vyloučena.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. března 2024

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu